Traballo de apoio

Morfoloxía. Palabras variables 3: o verbo. Palabras invariables: o adverbio, a preposición e a conxunción

ACTIVIDADES:

1. Realiza a descomposición morfolóxica dos seguintes exemplos. Indica, primeiro, o número, persoa, tempo e modo de cada forma e, despois, descompón o tema (R+VT) e as desinencias (MMT+MNP). *Saltar, comemos, colleron, coubestes, houber, estiven.*

2. Os participios galegos poden presentar formalmente dúas posibilidades moi claras: regularidade e irregularidade. Existen verbos que só posúen participio regular, outros que só posúen participio irregular, e un terceiro grupo que pode formar o participio cunha forma regular ou irregular, segundo o caso.
Nunha lista, inclúe tres exemplos de verbos que forman o participio de xeito regular, tres de modo irregular e outros tres en que se forme o participio duplo. Pon exemplos.

Verbo	Tipo de participio		Exemplo
	Regular	Irregular	
Comer	comido	comesto	*A leituga apareceu comesta polos caracois* *Ten comido na miña casa*

3. Repara nos verbos da segunda opción (saía, andiveches, dou, estivemos, fúchedes). 1) Sinala cales están incorrectamente escritos e substitúeos pola súa forma normativa correspondente. 2) Indica a persoa, o número, o tempo e o modo de todos eles. 3) Pon en pretérito de indicativo as formas que realmente aínda non estean.

4. Repasa os valores dos tempos verbais non perifrásticos. A continuación, compara os seguintes grupos de exemplos e indica a distinción de matices que se producen entre eles:

- Se houber estragamento no material, a empresa responsabilizaríase.
- Se houbese estragamento no material, a empresa responsabilizaríase.
- Se hai estragamento no material, a empresa responsabilízase.

5. Conxuga o infinitivo persoal e o futuro de subxuntivo dos seguintes exemplos: andar, caber, saír.

6. Consulta os teus apuntamentos e trata de sintetizar nun cadro os diferentes tipos de alternancia que se producen en cada unha das tres conxungacións. Utiliza para iso dos modelos que poden supoñer as formas *esperar, beber, advertir, servir e fuxir*.

7. Repasa as notas dos teus apuntamentos e repara nos valores que indican as perífrases. A continuación, sinala nestes exemplos aqueles complexos verbais que sexan perífrase e indica o valor que transmiten:

a) Quenquera entrar na cova terá que pronunciar as palabras máxicas.
b) Cada un de nós pode dicir o que queira. Xa sabedes que estamos ben como estamos, sen andar a depender de ninguén.
c) Se está estudando, ninguén debe molestalo.
d) Ían debandando o novelo a medida que calcetaban o xersei.
e) Alguén de vós leva no peto moitas mazás.
f) Nos oitenta anos de vida que levo nunca me deu por fumar.
g) Por moito que apures, non darás rematado o traballo a tempo.
h) Teño visto cadros dese mesmo estilo.

8. Consulta nos apuntamentos a lista das conxuncións e dos adverbios. Subliña aqueles que presenten máis dificultades de comprensión e búscaos nun dicionario. A continuación, propón dous exemplos por cada un deles.

9. Procura nun dicionario ou gramática información sobre a preposición *encol de* para entenderes o seu significado. Despois, constrúe tres oracións que exemplifiquen o seu uso.

Respostas:

1:

Saltar: infinitivo.

Salt$_{(raíz)}$-a$_{(VT)}$-r$_{(morfema\ substancial)}$

Comemos: P4 do IP ou IPr do verbo comer.

Com$_{(raíz)}$-e$_{(VT)}$-Ø$_{(MMT)}$-mos$_{(MNP)}$

Colleron: P6 do IPr do verbo coller.

Coll$_{(raíz)}$-e$_{(VT)}$-Ø$_{(MMT)}$-ron$_{(MNP)}$

Coubestes: P5 do IPr do verbo caber.

Coub$_{(raíz,\ tema\ de\ perfecto)}$-e$_{(VT)}$-Ø$_{(MMT)}$-stes$_{(MNP)}$

Houber: P1 ou P3 do SF do verbo haber.

Houb$_{(raíz,\ tema\ de\ perfecto)}$-e$_{(VT)}$-r$_{(MMT)}$-Ø$_{(MNP)}$

Estiven: P1 do IPr do verbo estar.

Estiv$_{(raíz,\ tema\ de\ perfecto)}$-e$_{(VT)}$-Ø$_{(MMT)}$-n$_{(MNP)}$

2:

Resposta libre (a partir do exemplo).

3:

Andiveches → andaches
Fúchedes → fostes

Saía: P1 e P3 do ICP do verbo *saír* → saíu
Andaches: P2 do IPr do verbo *andar*.
Dou: P1 do IP do verbo *dar* → dei
Estivemos: P4 do IPr do verbo *estar*.
Fostes: P5 do IPr do verbo *ser* e do verbo *ir*.

4:

- Se houber estragamento no material, a empresa responsabilizaríase.

Abre a posibiliade eventual de que se produzan nun futuro estragamentos de material, polo que a empresa se responsabilizaría. Posterioridade ao momento de enunciación.

- Se houbese estragamento no material, a empresa responsabilizaríase.

Contémplanse os estragamentos que xa se puidesen producir no pasado ou que se atopen no mesmo momento en que se enuncia.

- A empresa responsabilizaríase en caso de que se estrague o material.

Contémplanse os estragamentos que se produzan tanto no mesmo momento en que se enuncia como se se ptoduciron no pasado.

5:

INF: Andar, andares, andar, andarmos, andardes, andaren.
SF: andiver, andiveres, andiver, andivermos, andiverdes, andiveren.

INF: caber, caberes, caber, cabermos, caberdes, caberen.
SF: couber, couberes, couber, coubermos, couberdes, couberen.

INF: saír, saíres, saír, saírmos, saírdes, saíren.
SF: saír, saíres, saír, saírmos, saírdes, saíren.

6:

Exercicio de realización libre. Coa realización deste exercicio preténdese que sexas ti mesmo/a quen esquematices ou resumas coas túas propias palabras os contidos de cada aspecto teórico. Por isto, podes elaborar unha táboa de modo que representes mellor cada concepto complexo da unidade. Ademais, este exercicio tamén trata de facerche ver a utilidade dos recursos esquemáticos e sintéticos para concentrar a información, e o interese que posúen como método de estudo e recuperación da información.

7:

a) terá que pronunciar: modal de obrigación

b) pode dicir: non é perífrase

sabedes que estamos: non é perífrase

andar a depender: aspectual imperfectiva

c) está estudando: aspectual imperfectiva

debe molestalo: modal de obrigación

d) ían debandando: aspectual imperfectiva

e) non hai perífrase

f) non hai perífrase

g) darás rematado: aspectual perfectiva

h) teño visto: aspectual reiterativa e perfectiva

8:

Exercicio de realización libre. Coa realización deste exercicio preténdese que sexas ti mesmo/a quen esquematices ou resumas coas túas propias palabras os contidos de cada aspecto teórico. Por isto, podes elaborar unha táboa de modo que representes mellor cada concepto complexo da unidade. Ademais, este exercicio tamén trata de facerche ver a utilidade dos recursos esquemáticos e sintéticos para concentrar a información, e o interese que posúen como método de estudo e recuperación da información.

9:

Resposta libre.